

A szemérmes csendőr

Ha jól emlékszem, a harmadik vagy negyedik „meglepő szemléről” utaztam vissza szolgálati helyemre, a szárnyparancsnokságra, Szombathelyre, s volt időm mosolyogni egyes őrseim elnevezésén: Vép, Ják, Rum.

Ép Rumot szemléltem aznap, Székely József főtörzsőrmester őrsét, aki épp utánportyázáson volt Sorkikápolna és Sorkikisfalud községekben. Kicsit tréfásnak tűnt, hogy az őrsszékhelyről, amely három betűből állott, kell tizenhárom-betűs községeket közbiztonságilag felügyelni. De legalább nem mondhatta senki, hogy rummal van elfoglalva, vagy rum ügyel törődik.

Ezek a gondolatok jártak az eszemben, no meg a meglepő szemle eredménye, amely gondolkozóba ejtett az eljárás mikéntje felől. A meglepő szemle alapelgondolása és beváltan használt módja abból a feltevésből ered, hogy egy előre bejelentett szemle természeténél fogva nem tükrözi a megszokott mindennapos szolgálatot. A szemlélő tiszt ragyogó tisztaságot, fegyelmezett járőrszolgálatot, hibátlan ügyvitelt és többfogatásos ingyenc élélmezést élvezhet. Egy reális vizsgáló átlát ezeken a természetes igyekezeteken, de vajjon mit gondoljon az ember, ha mindezt a „melepő” szemle alkalmával találja?

Ezen gondolkoztam visszafelé a vonaton. Lehetséges volna, hogy Rum kivétel lenne és ott valóban mindennapos a hibátlan szolgálat, vagy pedig valami más magyarázat az oka ennek a tökéletes szemlének?

Az első gyanú a szárnyírnokra esik, mert ő állítja ki a menetlevelet. A másik árnyék a szakaszparancsnok alhadnagyra borul, hisz Kuntár János alhadnagy felelős összekötő a szárnyparancsnok és az őrsparancsnok között. Lehetséges-e, hogy a *meglepő* szemle csak engem lepett meg?

Visszaérkezve a szárnyparancsnokságra, igazat megvallva, féltem, hogy ha én a két „öreget” (a szárnyírnok 38, a szakaszparancsnok 43 éves volt) meggyanúsítom vagy magamra haragítom, magam alatt vágom a fát, hogy 23 éves vén fejjel kifundálom a titkot.

Napokon át gondolkoztam a terven, miként lehet rajtakapni a csendőr őrsömet ha nem is „hanyag”, de emberileg kifogásolható, valóságos állapotában.

Addig izgatott a valóságos szolgálat megismerése az őrsökön, és az emberi mulasztások vagy kifogásolható magatartások felfedezése, hogy szinte eltökéltségig vittem elhatározásomat.

Az a tény, hogy a hárombetűs őrsök közül Ják és Vép még ismeretlen volt számomra, választanom kellett hogy a vépi Csóka István III. főtörzsőrmestert vagy a Jáki Torda János főtörzsőrmestert válasszam

kísérletem céljául, avagy, más szóval, egy szigorúan titkos valóban meglepő szemle tartására.

Hogy honnan vettem a meglepetés leghatásosabb kivitelezésének ötletét még ma, 85 éves ésszel sem foghatom fel. Az egyetlen magyarázatom csak az, hogy 23 éves, magyarázatokat kereső, és szakmai tanulást kutató csendőrtiszt voltam.

Polgári ruhába öltöztem, az újságból kivágtam a német Waffenrad cég kerékpár lerakatának fényképét és azzal bekopogtattam a Jáki csendőrőrs kapuján. Választ nem kapva, megrántottam a húzócsengő kötelét. Mikor egy csendőr kijött a kapuhoz, közöltem, hogy a szárnyparancsokság tudatával és ajánlatával az őrsparancsnokkal szeretnék beszélni, mert a járőrözés megkönnyítésére a német gyártmányú katonai kerékpárok első rendűek lehetnek.

A csendőr udvarias volt, de közölte, hogy az őrsparancsnok otthon ebédel, s jöjjen vissza egy óra múlva.

Én is elmentem ebédelni a Kasza-vendéglőbe, s az újságolvasáshoz elfelejtettem feltenni a félrevezetésre hozott monoklimat.

Mikor visszamentem az őrszlaktanyához, az őrsparancsokra még várnom kellett. Ez adott időt és alkalmat a szétnézésre, s az egyik csendőrrel való elbeszélgetésre. A rend, tisztaság, és karbantartás tagadhatatlan volt, s azokra a futó kérdésekre, hogy van-e valami érdekes bűncselekmény nyomozás alatt, rövid válasz jött, hogy „semmi különös”. Arra a kérdésre, hogy a kerékpárt hasznos és hatásos eszköznek gondolja-e, azt a válszt kaptam, hogy „gyalog az ember többet lát”. Mikor az őrsparancsnok jövetelének idejéről érdeklődtem, közölte, hogy „a főtörzsőrmester Úr minden perce a szolgálatnak van alárendelve, s abba nincs senkinek beleszólása”.

Én csak vártam. Már egy óra hosszat ültem az irodában, mikor az őrsparancsnok megérkezett. A jelenlevő csendőrnek parancsot adott a postacsomag feladására, majd mikor egyedül maradtunk, lassan de komolyan kihúzta magát és szólt: „Hadnagy Úr, Torda János főtörzsőrmester alázatosan jelentkezem.”

Nem tudtam hová lenni a meglepetéstől és halkan mondtam: „Üljünk le.” S aztán megkérdeztem, hogy honnan tudta meg a kiléteimet. „A vasutas kaluztól” -mondta. „Ő látta a Hadnagy Urat ujságot olvasni, majd a szem-éremmel az orrán leszállni. Ez feltűnt neki, mert a szem-érmet olvasásra használják, nem járáskor.”

„Ő kérdezte a Hadnagy Urat, hogy mi járatban megy Ják-ra. A válasz, hogy kerékpárt akar eladni az őrsön, oly hihetetlen volt, hogy értesítette az állomásfőnököt, az pedig az őrsparancsnokságot. Azonnal telefonáltam a

szárnyhoz, ahonnan a szakaszparancsnok szerint Hadnagy Úr ismeretlen helyre távozott vonaton.”

Mit mondhattam mást: „Torda nézzen meg jól egy szem-érmes csendőrt.”

v. Kiss Gábor